

IMATGES LLUNYANES, MESURES NECESSÀRIES

PISSARRA
69

Jaume Carbonell Cebarroja (*)

L'any 1931 el primer ministre de la II República, Marcel·lí Domingo, deia: "El mestre és el primer ciutadà de la República". Aquest eslògan, que era una manera d'expressar el reconeixement professional i social del Magisteri, va venir acompanyat de dues mesures emblemàtiques: un augment salarial i nou pla d'estudis, de caràcter universitari i alhora més vinculat a la pràctica escolar. Fa un parell d'anys a la capital dels Estats Units de Nord-amèrica, em va sorprendre veure que el reportatge sobre una experiència pedagògica ocupava un terç de la portada del "Washington Post", un dels rotatius de més tirada de la nació. I si parlo d'aquest país és perquè, malgrat les grans contradiccions i desigualtats socials i educatives que hi ha, l'escola i el professorat són objecte d'atenció, i naturalment de crítica, per part de l'opinió pública.

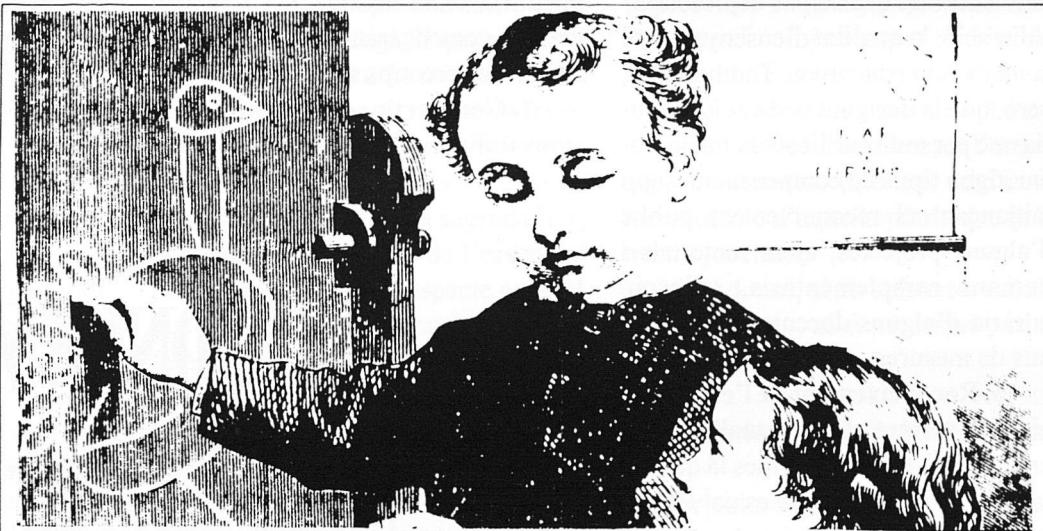
Aquestes dues anècdotes -com deia Eugeni d'Ors, l'anècdota es converteix

sovint en categoria- ens traslladen, inevitablement, a l'avui i aquí. I en el "Hit parade" de les professions és prou evident que el mestre o professor ras -altra cosa ben diferent és el catedràtic universitari-, ocupa un dels esglaons més baixos de la ciutadania dins l'Estat espanyol. Vet aquí algunes raons: la disminució del seu poder i status professional; el baix nivell de qualitat i l'atractiu descendent dels estudis de Magisteri; la progressiva feminització i proletarització docent; l'ambigüitat i pèrdua de protagonisme

de l'escola i del mestre com agents de socialització infantil i juvenil; el seu valor de canvi decreixent en el mercat de treball; el procés de burocratització i jererquització del sistema escolar que fa que les decisions importants siguin cada cop més fora de l'escola i en mans de nous i vells experts; la retòrica de la Reforma educativa que imposa nous deures, tasques i responsabilitats al professorat, sense que es modifiquin les seves condicions de treball. No sabria dir quines d'aquestes raons són més o menys importants, i quines caldria atendre millor. I, natu-

periors de primera categoria. Per això cal una duració de la carrera de quatre i cinc anys i una selecció més rigorosa dels candidats. Per cert, és impossible que l'actual Decret del MEC sobre els nous plans d'estudi i les noves flamants Facultats d'Educació hagi suposat una promoció ascendent pels professors de les Escoles de Magisteri. El que és segur és que no ho ha estat pels estudiants.

2. Equiparació salarial dels professors amb els altres funcionaris, una demanda que ve molt de lluny. Aquesta tendència a la igualtat -for-

ralment, n'hi ha d'altres igualment poderoses.

La brevetat de la col·laboració no em permet endinsar-me en la radiografia d'aquest catàleg de malalties educatives. Per això em limitaré, amb la mateixa simplicitat i brevetat, a presentar un **inventari de remeis** per tal d'afrontar la crisi o malestar de la professió, i per tal de contribuir a la seva revalorització i dignificació professional. Són aquestes:

1. Equiparació dels Estudis de Magisteri amb d'altres estudis su-

mativa, retributiva, horària i d'estatus-s'ha de donar també a l'interior de la professió docent. Potser dins de la postmodernitat la reivindicació del cos únic d'ensenyants tingui una tonada anacrònica i utòpica. ¿No és més utòpic, però, pretendre fer una reforma coherent i global de tot el sistema educatiu sense aproximar les cultures i els rols de poder dels professors dels diversos trams educatius?

3. Impulsar un model de formació permanent basat en la capacitat de reflexió individual i col·lectiva

per afrontar els problemes pràctics -que són també teòrics- de la inter-

venció educativa, i en l'autonomia docent. En aquest sentit, no serveixen les fórmules senzilles i uniformes per encarar situacions complexes i diferents. D'altra banda, perquè aquest model sigui efectiu, cal modificar l'estructura organitzativa dels centres i l'horari escolar. El temps és avui un bé escàs pels mestres. I sense espais d'intercanvi, reflexió i elaboració la renovació pedagògica està força hipotecada.

4. Establir mecanismes d'incitació individual i col·lectiva. És cert que molts mecanismes de promoció i carrera docent fomenten la competència, la jerarquització i el corporativisme més que no pas la professionalització, la qualitat d'ensenyament i la innovació educativa. També ho és, però, que la desigual dedicació i entusiasme per millorar l'escola ha de trobar algun tipus de compensació, sigui mitjançant el reconeixement públic d'alguns projectes, ajuts materials i humans complementaris, reducció horària d'alguns docents, o altres tipus de mesures.

5. Reconeixement de l'experiència del mestre. En l'actual societat credencialista es valora més la quantitat de títols i papers que es col·leccionen que no l'experiència acumulada i la seva qualitat. En aquest sentit, seria bo que els mestres més experimentats reduïssin la seva càrrega docent, per realitzar tasques d'assessoria en el propi centre, de formació inicial -sobretot en l'orientació i tutoria de les pràctiques-, de formació permanent, de recerca, d'elaboració de materials. No es tracta, per tant, de crear un exèrcit d'experts que es forma al marge de l'aula o abandonat-la a la primera de canvi, sinó que els propis mestres tinguin la possibilitat d'aprofundir, recrear i compaginar la seva actuació

amb l'aula amb altres treballs paral·lels.

6. Obertura del'escola i a l'escola. Només conec dues maneres de superar l'abisme creixent entre l'escola i la societat. La primera és que el professorat visqui més intensament i tingui una mirada més ampla i comprensiva del que està passant al seu entorn: els canvis tecnològics i socio-culturals, els nous llenguatges comunicatius, els interessos i comportaments de la infància i la joventut, la incidència dels nous escenaris de socialització... I la segona és que la societat -els pares, però també altres ciutadans- entri a l'escola, per compartir experiències i coneixements amb els mestres i els infants, per confrontar punts de vista, i per conèixer millor el senti d'algunes propostes pedagògiques i la feina del mestre. Solament així, es començaran a superar alguns tòpics i estereotips sobre la professió.

7. Compartir socialment les responsabilitats educatives. Si l'escola

ja no és l'epicentre de l'acció educativa, no és legítim que la societat delegui en l'escola un excés de coneixements, tasques i funcions. Un debat social i democràtic ha de permetre redefinir les responsabilitats mínimes i bàsiques de l'escola -i no les màximes-, en la instrucció i educació dels infants. La comunitat -la família, el municipi, els mitjans de comunicació, les empreses i altres col·lectius institucionals o de la societat civil- té també la seva pròpia quota de corresponsabilitat educativa. Cal crear, per tant, els punts de diàleg i de cooperació adients per debatre i enriquir aquesta col·laboració entre la societat i els professionals de l'educació.

Aquest, amic lector, és el meu inventari. Vosaltres mateixos podeu matisar-lo, ampliar-lo i enriquir-lo amb les vostres suggerències. Les vostres pròpies vivències i pensaments. Jo ja he complert. □

(*) Subdirector de Cuadernos de Pedagogia

**Librería
FONDEVILA**

LLIBRES DE TEXT LLIBRERIA GENERAL

I CARTES NAÚTIQUES

**C./ COSTA DE SA POLS, 12.
TEL.: 725616 -07003 PALMA-**